



SURUNKALI SKLERODERMA (TIZIMLI SKLEROZ) KASALLIGINING TURLARI, BELGILARI VA DAVOLASH USULLARI

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali assistenti:

Toshpo'latov To'lqin Alyorovich

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali davolash fakulteti talabasi:

Nomozova Kamola Nuriddin qizi

To'raqulova Marjona Zulfiqor qizi

Mingturayev Dilshod Karimovich

Qilichev Jasurbek Fayzullayevich

Annotatsiya: Bugungi davrga kelib skleroderma kasalligi avj olib bormoqda. Bu kasallik surunkali kasallik hisoblanadi bizning bu maqolamiz skleroderma kasalligi haqida ma'lumot beradi ya'ni unda skleroderma qanday kasalligi, uning belgilari, kasallangan odamda qanday jarayonlarni sodir bo'lishi, kasallangan bemorni ichki azolar patologiyasini ya'ni azolarda qanday jarayonlar borishi, o'zgarishi va qisman bo'lsada uni davolashni o'rgatadi.

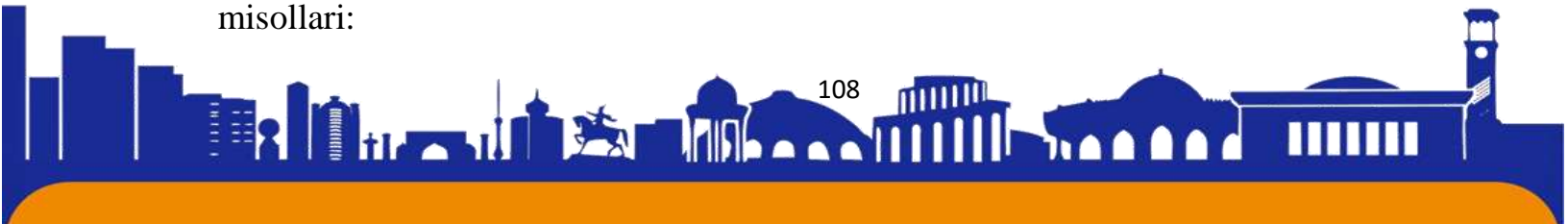
Kalit so'zlar: Skleroderma, Cheklangan, Tizimli, Tarqalgan, O'zbekistonda kasallangan odamlar, Belgilari, Organlarga tasiri, Qisman davolash usullari.

Asosiy qism: Sklerodermiya (sklero- qattiq va derma- teri) degan ma'noni anglatadi — terining qotib qolishidan iborat kasallik hisoblanadi. Kollagen kasalliklar guruhiga xos. Sklerodermiyaning cheklangan (o'chokli), diffuz (tarqalgan), sistemali turlari bor.

Skleroderma kam uchraydi otoimmun kasallik bemorning terisi va boshqa biriktiruvchi to'qimalarning qattiqlashishiga olib keladi.

Skleroderma bilan kasallangan ayollar erkaklarnikiga qaraganda ko'proq. Skleroderma tashxisi qo'yilgan ko'pchilik 30 yoshdan 50 yoshgacha bo'lgan odamlardir. Hozirda sklerodermani davolash mumkin emas. Biroq, skleroderma bilan bog'liq alomatlarni kamaytirishga yordam beradigan ko'plab davolash usullari mavjud. Ba'zi davolash turlari ham bemorning umumiy ahvolini yaxshilashga yordam beradi hayot sifati shuningdek.

Sklerodermaning bir necha turlari mavjud. Ba'zida bu faqat bemorlarning terisiga ta'sir qilishi mumkin. Ammo ba'zida skleroderma teridan tashqari boshqa tana a'zolariga ham ta'sir qilishi mumkin. Skleroderma bilan kasallangan organlarning ba'zi misollari:





- qon tomirlari
- ichki organlar
- o'pka
- buyraklar
- ovqat hazm qilish trakti



Sizda mavjud bo'lgan skleroderma turiga qarab, belgilar va alomatlar har bir holatda ta'sirlangan tana qismlariga qarab farq qilishi mumkin.

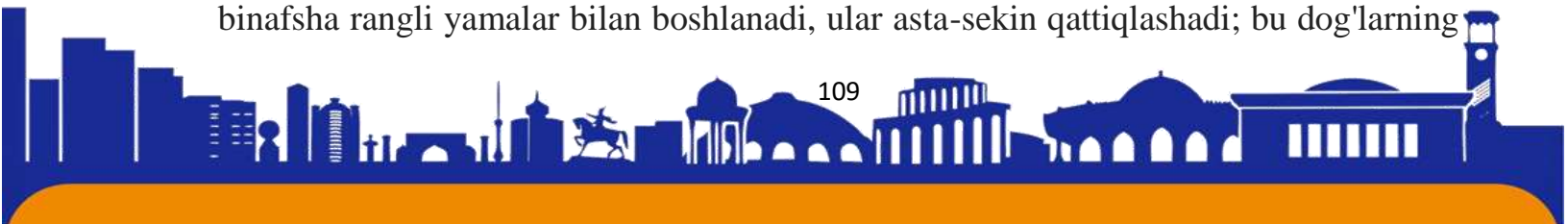
Ko'pincha skleroderma bilan og'rigan odamlarda terining qattiqlashishi yoki qattiqlashishi kuzatiladi. Ular, shuningdek, ta'sirlangan hududlarda yoki terining yamoqlarida terining rangi o'zgarishi mumkin.

Teri dog'lari ba'zan oval shaklga ega va rangi o'zgarib turadi yoki tananing ta'sirlangan joylarida, masalan, qo'llar, qo'llar, oyoqlar yoki ko'krak qafasidagi tekis chiziqlarda paydo bo'ladi. Bu dog'lar hatto skleroderma bilan og'rigan ayrim bemorlarning yuzida yoki lablarida paydo bo'lishi mumkin.

Skleroderma yoki tizimli skleroz - bu otoimmun kelib chiqadigan teri kasalligi bo'lib, unda terining borgan sari qattiqlashishi kuzatiladi va bunda ichki organlar va tomirlar ham ta'sirlanadi. Turli xil klinik ko'rinishlarga ega bo'lgan kasalliklar to'plami mavjud bo'lib, ular terining qattiqligi bilan bog'liq bo'lib, ular **tizimli skleroz** deyiladi.

Belgilari:

Mahalliyashtirilgan shakllarda (shuningdek, Morphea deb ataladi) u qizil-binafsha rangli yamalar bilan boshlanadi, ular asta-sekin qattiqlashadi; bu dog'larning





markaziy qismi engilroq, deyarli oq rangga aylanadi, pushti chegara bilan o'ralgan; yakuniy ko'rinish (hatto yillar o'tgandan keyin ham) chandiq, quyuqroq yoki engilroq (giper yoki hipopigmentatsiyalangan).

Bir nechta variantlar mavjud:

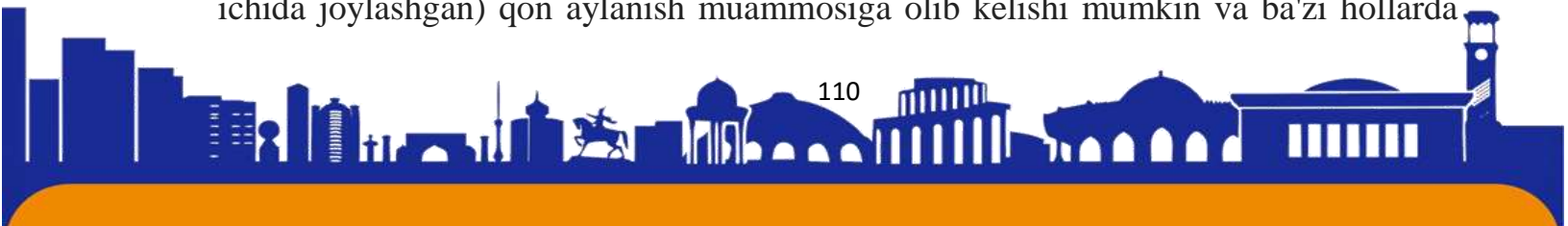
- bosh terisi morfeyasi (engil chandiqlar va sochlarning butunlay yo'qolishi yoki alopesiya bilan);
- kichik dumaloq dog'lar ko'rinishi bilan "tomchi" deb nomlanuvchi shakl;
- teri osti to'qimasida mushak va tendonlarga qadar chuqurlashishga moyil bo'lgan chiziqli shakl; ular ko'proq qo'l va oyoqlarda uchraydi, lekin yuzni ayamaydi ("sabr" ko'rinishi)
- jinsiy a'zolarga tez-tez lokalizatsiya qilingan halqa shakli (kamroq);
- chuqurroq morfeya, bu ko'proq tajovuzkor va tez teri, mushaklar va suyaklarni o'z ichiga oladi.

Ichki organlarning ishtirok etish darajasiga qarab skleroderma keng ikki shaklga bo'linadi: **mahalliy skleroderma va tizimli skleroz**. Birinchisi, "bolalar orasida eng ko'p uchraydigan" narsa terida cheklangan bo'lib, ba'zi hollarda mushaklar, bo'g'imlar va suyaklarga tarqaladi, bu esa bolalarda suyak va bo'g'imlarning o'sishiga ta'sir qilishi mumkin.

Tizimli sklerodermiya bu eng keng tarqalgani hisoblanadi o'zbekistonda jami hisobda 2 ta poliklinikalarda 185 ta tizimli sklerodermiya aniqlangan ulardan 167 tasi ayollar qolgan 18 tasi esa o'g'il bolalar bo'lgan. Bu statistika shuni ko'rsatadiki tizimli sklerodermiya ayollarga juda ko'p zarar ko'rsatar ekan.

Umumiy davolash choralari sifatida tavsiya etiladi **sovuqqa, travma va stressga duchor bo'lmaslik**. Qo'llaniladigan dori-darmonlarga kelsak, turli xil natijalar mavjud, bu vaziyatni eng yaxshi baholaydigan tibbiy guruh bo'lishi kerak. O'smirlik davrida doimiy kontrakturalardan qochish uchun psixologik yordam va har doim erta reabilitatsiya qilish tavsiya etiladi. Hidroterapiya muolaja sifatida keng qo'llaniladi, suv osti oqimi va umumiy mashqlar havuzda 36.5 daqiqa davomida 15 ° S da.

Teri shakllari (morfeya) juda sekin va jiddiy emas, faqat teri bilan cheklangan. Natija asosan "ko'rmagan" bo'ladi, chunki kasallikning ta'siri doimiydir. Mahalliy foydalanish uchun mahsulotlar, asosan, zararlangan hududlarda kasallikning kechishini sekinlashtirish / to'xtatish uchun ishlatiladi, asosan kortizon, namlovchi va yumshatuvchi kremlar. Fototerapiya ham qo'llaniladi. Halqa shakli (asosan jinsiy olatni ichida joylashgan) qon aylanish muammosiga olib kelishi mumkin va ba'zi hollarda





mahalliy terapiya foydali bo'lmasa, jarrohlik davolashni talab qiladi. Tizimli sklerodermada immunosupressiv preparatlar qo'llaniladi; so'nggi yillarda kortizon preparatlaridan tashqari, biologik preparatlarni qo'llash ko'payib, kasallikning umumiy yo'nalishi bo'yicha istiqbolli natijalarga erishdi. Shuningdek, kasallikning zararlanishini cheklash va simptomlarni engillashtirish uchun kasallik tomonidan hujum qilingan ichki organlar (yurak, qizilo'ngach va ovqat hazm qilish tizimi, o'pka, buyraklar va boshqalar) uchun maxsus davolash usullari mavjud.

Xulosa: Bizning xulosamiz shundan iboratki scleroderma kasalligiga chalinga bemorni qat'iy ravishda qarovga olish kerak bo'ladi chunki qarovga olishdan maqsad ularni to'g'ri parvarishlashda hisoblanadi. Ularni doimo fizioterapiya qilish kerak bo'ladi albatta sekinlik bilan. Chunki ularning terisidagi biriktiruvchi to'qimasi o'z faoliyati yo'qotgan bo'ladi ya'ni huddi mumga o'xshash tarrang holda bo'ladi. Har bitta noto'g'ri harakat bemorni terisini shikastlanishiga olib keladi. Yana bir malumot ularni muntazam iliq suvga cho'miltirish kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://uz.wikipedia.org/w/index.php?title=Sklerodermiya&variant=uz-latn&veaction=edit>
2. <https://www.emergency-live.com/uz/sog%27liqni-saqlash-va-xavfsizlik/skleroderma-qanday-namoyon-bo%27ladi-va-qanday-davolash-usullari-mavjud/amp/>
3. <https://www.vondt.net/uz/skleroderma-tizimli-skleroz/>
4. <https://www.yoair.com/uz/blog/learn-more-about-scleroderma-the-charity-bob-seget-was-passionate-about/>

